

**ÚSTAVA PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI
V ČESKÝCH KRAJINÁCH A
NA SLOVENSKU**

VYKONÁVACIE PREDPISY K ÚSTAVE
PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH
KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU

Pravoslávna cirkev na Slovensku

Ministerstvo kultúry
Slovenskej republiky
813 31 BRATISLAVA
-32-

ÚSTAVA PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU

© Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku

Vydala: Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi na Slovensku
Prvé vydanie

ISBN: 80-968134-2-0

Preambula k Ústave Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

Poučenie o pravoslávnej Cirkvi

Vierouka pravoslávnej Cirkvi spočíva vo Svätom Písme a vo všeobecnej cirkevnej Tradícii. Cirkevná tradícia je zachovaná tak v poriadku Cirkvi a jej živote, ako aj v spisoch svätých otcov, t. j. cirkevných spisovateľov prvých storočí dejín kresťanstva.

Vyznanie viery pravoslávnej Cirkvi bolo sformulované na základe najstarších textov, vyznávaných veriacimi pri krste, opierajúcich sa o Tradíciu a Sväte Pismo, a do všeobecného užívania bolo uvedené čiastočne v roku 325, kedy bolo prijaté Prvým všeobecným snemom všetkých kresťanských miestnych cirkví, konanom v Nikei, a potom doplnené Druhým všeobecným cirkevným snemom v roku 381, konanom v Carihrade. Toto vyznanie, nazvané Nikeo (alebo Nicejsko) - Carihradské, bolo spoločné pre všetky miestne Cirkvi, spojené do jednej svätej, všeobecnej, apoštolskej kresťanskej Cirkvi. Všetky nasledujúce cirkevné snemy sa k tomuto vyznaniu verne hlásili a zakázali ho meniť. Na Západe však bolo neskôr bez uznesenia všeobecného cirkevného snemu vsunuté do neho slovo "Filioque", čím bola porušená do tej doby spoľaná viera Cirkvi v Svätého Ducha.

Kánonické právo pravoslávnej Cirkvi je založené na pravidlach, ktoré boli prijaté na siedmich všeobecných snemoch a na významnejších snemoch miestnych Cirkví, i na pravidlach, ktoré obsahujú spisy svätých cirkevných otcov.

Zriadenie pravoslávnej (po grécky orthodoxnej) Cirkvi bolo vytorené v dobe od 1. do 9. storočia. Podľa tohto zriadenia sa kresťania organizujú podľa štátnych území a podľa národov do miestnych Cirkví. Miestne Cirkvi sú spojené do jednej všeobecnej (po grécky katholíckej) Cirkvi. K tomuto systému všeobecnej Cirkvi patrila pôvodne aj rímska cirkev. V nej však neskôr šiel vývoj k vytvoreniu pápežstva. Zatiaľ čo sa do 9. storočia zúčastňovala na všetkých všeobecných cirkevných snemoch a podriadovala sa ich uzneseniam (napr. 6. všeobecný snem v rokoch 680-681 odsúdil rímskeho patriarchu Honoria za bludný monoteletizmus a rímska cirkev sa tomuto rozsudku podriadila), neskôr sa v rímskej cirkvi

uplatňovala zásada, že uznesenia všeobecných cirkevných snehov vyžadujú schválenie rímskeho patriarchu. Východné Cirkvi vždy vystupovali proti týmto tendenciám. To viedlo v r. 1054 k cirkevnému rozkolu, v ktorom na jednej strane stál rímsky patriarchát a na druhej strane patriarcháty carihradský, alexandrijský, antiochijský a jeruzalemský. V tejto dobe začali tieto patriarcháty užívať názov "orthodoxný" na znamenie toho, že nesúhlasia s novým vývojom pomerov v rímskej cirkvi (s "Filioque", s pápežstvom, zavádzaním latinčiny u všetkých národov, s ideou odpustkov, so všeobecným celibátom duchovenstva, s pokusmi o zavedenie prijímania pod jedným spôsobom a iné) a že trvajú na doterajšom učení.

Názor - pomerne bežný, že pravoslávna Cirkev vznikla iba v roku 1054 odtrhnutím od Ríma, je historickým omylom. Miestne pravoslávne Cirkvi neboli nikdy podriadené Rímu, hoci rímsky patriarcha ako biskup prvého hlavného mesta Rímskej ríše sa tešil veľkej autorite. Právny vzťah východných patriarchov k rímskemu bol rovnaký, aký bol ich vzťah medzi sebou. Nebol to vzťah podriadenosti, ale rovnosti. O odtrhnutí od Ríma je možné hovoriť u cirkví, ktoré sa vytvorili na Západe na základe reformácie, pretože pred reformáciou patrili k rímskej cirkvi. Tieto cirkvi podľa názoru pravoslávnej Cirkvi vo svojom odpore voči Rímu zašli do opačnej krajinosti, to znamená príliš vľavo, zatiaľ čo vývoj rímskej cirkvi išiel príliš vpravo. Pravoslávna Cirkev vieroučne i svojou organizáciou je verná apoštolskej tradícii uprostred. Z cirkví odlúčených od Ríma sú pravoslávnej Cirkvi najbližšie cirkev starokatolícka a onen smer anglikánskej cirkvi, ktorý sa nazýva High Church (vysoká cirkev). Pravoslávna Cirkev sa však neuzatvára pred stykmi so žiadoucou kresťanskou cirkvou a zúčastňuje sa na medzicirkevných konferenciách.

Pravoslávna Cirkev vyriešila svoj vzťah k národnostiam a štátym útvarom tak, že sa organizuje, ako už bolo povedané, podľa štátnych území a podľa národov.

Najvyšším zákonodarným spoločným orgánom všetkých pravoslávnych Cirkví vo svete je všeobecný snem, ktorý je ich spoločným spojivom. Všeobecný snem ako najvyššia autorita Cirkvi rieši principiálne vieroučné otázky. V dnešnej situácii sa stretávajú predstavitelia miestnych pravoslávnych Cirkví k prerokúvaniu spoločných otázok praktického charakteru na celoprávoslávnych konferenciách.

K starobylym patriarchátom sa počítajú patriarcháty: carihradský, ktorého predstaviteľ je "prvý medzi rovnými", alexandrijský, antiochijský, jeruzalemský. Historickým vývojom vznikli ďalšie miestne patriarcháty: ruský, srbský, rumunský, gruzínsky, bulharský a miestne Cirkvi cyberská, grécka, poľská, albánska, americká, fínska a ďalšie.

Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku nadväzuje na dedičstvo, ktoré bolo našim nárom dané slovanskými apoštolmi svätými Cyriliom a Metodom. Po potlačení ich diela na území Veľkomoravskej ríše v 9. storočí udržiavala sa ešte slovanská bohoslužba do začiatku 12. storočia v Čechách a na Slovensku, kde v jeho východnej oblasti pretrvala až do našej doby. Na tomto fakte nič nezmenilo ani zavedenie únie v r. 1649. Pravoslávna Cirkev zaujima kladné stanovisko tiež k Jánovi Husovi, lebo jeho učenie je v súlade s učením pravoslávnej Cirkvi.

Počiatky obnovenia pravoslávnej Cirkvi v Čechách, na Slovensku a Podkarpatsku spadajú do druhej polovice 19. storočia. V Prahe boli konané pravidelné pravoslávne bohoslužby od roku 1874 v chráme sv. Mikuláša na Staromestskom námestí a to kňazom Ruskej pravoslávnej cirkvi, ktorý bol ustanovený taktiež pre chrámy v Karlových Varoch, Františkových Láznach a Mariánskych Láznach. Jurisicky patrili pravoslávni Česi jednotliво najprv ku kňazovi gréckej cirkevnej obce vo Viedni a od r. 1893 ku kňazovi srbskej cirkevnej obce v tom istom meste. Prístupom Čechov k pravosláviu v rokoch 1900-1908 sa zaoberala aj ministerská rada vo Viedni, ktorá v nich videla nebezpečenstvo panslavizmu. Pretože sa pravoslávni Česi nemohli za Rakúsko - Uhorska zorganizať do cirkevnej obce, zriadili si v r. 1903 "Pravoslávnu besedu" a neskôr spolok "Československá obec pravoslávna v Prahe", ktoré mali pripraviť predpoklady pre cirkevnú organizáciu, ak by to umožnili pomery. To sa stalo štátnym prevratom v r. 1918.

V uhorskej časti rakúsko-uhorského štátu sa pravoslávie udržalo vo svojej liturgickej podobe s cirkevnoslovanským jazykom a osobitými karpatorskými spevmi, aj keď veriaci ľud bol od polovice 17. storočia násilím nútenej formálne prijímať cirkevnú úniu s Rímom. Svedčí o tom i to, že tu nebola porušená kontinuita jestvujúcej pravoslávnej Cirkvi. Iba pravoslávni Srbi v Uhorsku mali ako obrancovia štátu proti Turkom cirkevnú slobodu a udržali si pravoslávie. Na začiatku 19. storočia sa pravoslávna Cirkev v ob-

lasti Podkarpatska a východného Slovenska začala opäť obnovovať, ale úrady tieto pokusy tvrdo trestali. Aj tu došlo k slobodnému hnutiu obnovy pravoslávia po vzniku samostatného Československého štátu. Sila tohto hnutia prekvapila politických činiteľov. V r. 1929 dospel vývoj pravoslávneho hnutia v Československej republike až k zriadeniu dvoch eparchií - eparchie českej a eparchie podkarpatorskej. Vývoj smeroval k zriadeniu slovenskej eparchie s nádejou, že sa potom spojí do miestnej autokefálnej Československej cirkvi pravoslávnej. Obe vzniknuté eparchie sa rozvíjali pod jurisdikciou, materskou starostlivosťou Srbskej pravoslávnej cirkvi, ktorej právna kontinuita pre nástupnické štaty rakúsko-uhorskej monarchie bola uznaná aj Československou republikou. Významným spôsobom k obnove pravoslávia na Slovensku prišeli tí, ktorí v ťažkých časoch odišli za prácou do USA, prijali tam pravoslávie a boli schopní morálne, finančne i organizačne podporiť obnovujúce sa cirkevné obce.

Koncom r. 1921 bol štátom predložený cirkevný štatút "Českej náboženskej obce pravoslávnej v Prahe", ktorý bol schválený výnosom Ministerstva školstva zo dňa 31. 3. 1922. Podľa tohto štatútu všetci pravoslávni na území Čiech, Moravy a Sliezska tvorili jednu veľkú cirkevnú obec, ktorá mala sídlo v Prahe. V čele obce stál biskup, ktorý spravoval záležitosti spolu s predsedníctvom obce a so synodálnou radou. V miestach s vyšším počtom pravoslávnych veriacich boli podľa štatútu zriadené duchovné správy a tiež zbory (rady) starších s miestnou kompetenciou. Tento stav pri raste počtu veriacich nebol na dlhú dobu udržateľný. Preto synodálna rada v r. 1928 predložila Svätej synode Srbskej pravoslávnej cirkvi a vláde novú cirkevnú ústavu, podľa ktorej sa na území českých historických krajín zriaduje pravoslávna eparchia. Paralelne s týmto vývojom postupovali organizačné práce i na východe vtedajšej republiky, kde vznikla mukačevsko-prešovská eparchia. Zriadením eparchii dosiahla Česká pravoslávna cirkev, ako aj karpatorská Cirkev riadne kánonické jednotky, ktoré vytvorili základné predpoklady budúcej autokefálnej Cirkvi na území Československej republiky. Prvé (ustanovujúce) zhromaždenie českej pravoslávnej eparchie sa konalo podľa jej novej ústavy, vypracovanej biskupom Gorazdom, dňa 22. 9. 1929 v Olomouci. Na ňom bola uskutočnená voľba eparchiálneho biskupa, vladyku Gorazda, eparchiálnej rady, duchovného eparchiálneho

súdu, eparchiálnych revízorov a moravského protopresbytera. Obdobne sa dňa 12.12.1929 pre Podkarpatsko a Slovensko ustanovila riadne a právoplatne Pravoslávna eparchia mukačevsko-prešovská na čele s delegátom Srbskej pravoslávnej cirkvi vladykom Serafímom štípským.

Nádejny vývoj Pravoslávnej cirkvi v Československu bol však otriasený udalosťami vojnových rokov 1939-1945. Znamenali pre ňu: 1) po rozbití Československej republiky prerušenie prirodzených väzieb oboch eparchií, 2) po prepadnutí Juhoslávie nacistami znemožnenie spojenia so srbským patriarchátom (obe eparchie boli prinútené v čase vojny podriadiť sa berlínskemu metropolitovi), 3) po vlasteneckej podpore poskytnutej účastníkom protinacistického odboja mučenicku obet biskupa Gorazda a jeho druhotov, 4) následnú perzekúciu všetkého českého pravoslávneho duchovenstva a časti laických pracovníkov pravoslávnej Cirkvi, a nakoniec 5) úradnú likvidáciu Českej pravoslávnej cirkvi, zákaz jej činnosti alebo jej podporu a konfiškáciu všetkého majetku (september 1942). V r. 1945 bol život českej pravoslávnej eparchie v oslobodenom Československu opäť obnovený.

Povojsnový vývoj v Československu priniesol v pravoslávnej západnej organizačné zmeny. Pretože Podkarpatská Rus bola politicky oddelená od Československej republiky a príčlenená k ZSSR, bolo nutné samostatne zorganizovať pravoslávne cirkevné obce, ktoré z bývalej užhorodsko-prešovskej eparchie zostali na Slovensku. Tieto vyjadrili želanie prijať jurisdikciu Moskovského patriarchátu Ruskej pravoslávnej cirkvi. Podobne optovali i farnosti ruskej emigrácie, organizované samostatne mimo rámec českej a karpatorskéj eparchie.

Tiež česká pravoslávna eparchia sa rozhodla pre zmenu jurisdikcie. Eparchiálne zhromaždenie 8.11.1945 v Olomouci sa uzneslo požiadat o vyčlenenie z jurisdikcie Srbskej pravoslávnej cirkvi a prijatie do jurisdikcie Moskovského patriarchátu. Posvätná synoda Ruskej pravoslávnej cirkvi rozhodla o jej prijati dňa 14. 1. 1946. Súčasne zriadila Exarchát Moskovského patriarchátu v Československu, ktorý zahrnul všetky cirkevné obce na území Československa. Pražské biskupstvo bolo povýšené na arcibiskupstvo (neskôr metropoliu). Arcibiskupom pražským a českým, exarchom Moskovského patriarchátu v Československu, sa stal vladyka Jelevferij (Voroncov).

Návrat prevažne pravoslávnych Čechov z ukrajinskej Volynie v r. 1947 do vlasti priniesol nutnosť rozšíriť počet budovaných cirkevných obcí v českej eparchii. Preto 7. 12. 1949 jej eparchiálne zhromaždenie rozhodlo vyčlenením pravoslávnych cirkevných obcí na Morave a v Sliezsku zriadíť samostatnú pravoslávnu eparchiu olomoucko-brnenskú. Za jej prvého biskupa bol zvolený vladyka Čestmír (Kráčmar). Samostatná pražská eparchia bola ustanovená 5.1.1950 na čele s metropolitom Jelevferijom. Na Slovensku bola ustanovená samostatná prešovská eparchia na čele s biskupom Alexijom (Dechterevo). Eparchiálne zhromaždenie schválilo Ústavu pravoslávneho exarchátu Moskovského patriarchátu v Československu a Vykonávacie predpisy, upravujúce cirkevný život eparchií.

V dňoch 28. a 29. 7. 1950 bola vytvorená a konštituovaná nová pravoslávna eparchia na Slovensku: Michalovská pravoslávna eparchia. Za jej eparchiálneho biskupa bol zvolený vladyka Viktor (Mihalič), bývalý gréckokatolicky kanonik, ktorý sa spolu s veriacimi zjednotil s pravoslávnou Cirkvou.

V roku 1948 bol v Karlových Varoch otvorený Duchovný seminár pre výchovu pravoslávneho duchovného dorastu. Nasledujúceho roka bol prenesený do Prahy a v r. 1950 prebudovaný na Pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Prahe, ktorej sídlo bolo prenesené do Prešova. Dnes pôsobí v rámci Prešovskej univerzity v Prešove.

Dňa 2.10.1951 návrh biskupského zboru exarchátnej rady, aby požiadala Posvätnú synodu Ruskej pravoslávnej cirkvi o požehnanie k udeleniu autokefality pre pravoslávnych v ČSR, bol akceptovaný rozhodnutím synody zo dňa 10.10.1951. Slávnostne bola autokefalita Pravoslávnej cirkvi v Československu vyhlásená na verejnom zasadení exarchátneho zhromaždenia 8.12.1951 v katedrálnom chráme sv. Cyrila a Metoda v Prahe a nasledujúceho dňa v nedeľu 9. decembra bol slávnostne uvedený do svojho úradu ako predstaviteľ novej autokefálnej pravoslávnej Cirkvi metropolita pražský a celého Československa Jelevferij. Svoj súhlas s týmto aktom potvrdili účasťou svojich delegácií popri materskej ruskej Cirkvi tiež antiochijská, gruzínska, rumunská, bulharská, albánska a poľská. Súčasne bola prijatá zástupcami eparchií pražskej, olomoucko-brnenskej, prešovskej a michalovskej Ústava Pravoslávnej cirkvi v Československu, ktorá bola schválená aj štátou

správou. Oznámenie o zvolení metropolitu Jelevferija za predstaviteľa autokefálnej Cirkvi bolo predložené Jeho Svätosti Athenagorovi, arcibiskupovi konštantinopolskému, ekumenickému patriarchovi, Jeho Blaženosti Christoforovi, pápežovi a patriarchovi aleksandrijskému a celej Afriky, Jeho Blaženosti Alexandrovi III., patriarchovi Veľkej Antiochie a celého Východu, Jeho Blaženosti Tímotejovi, patriarchovi sv. mesta Jeruzalema a celej Palestíny a všetkým ostatným predstaviteľom autokefálnych pravoslávnych Cirkví. V nasledujúcich desaťročiach bola autokefalita našej Cirkvi prijímaná ako historická realita väčšinou miestnych pravoslávnych Cirkví. Konštantinopolská Cirkev (carihradský patriarchát) vydala "Patriarchálny a synodálny tomos (akt) o požehnanie autokefality svätej Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku" dňa 27.8.1998.

VIII. riadny miestny snem Pravoslávnej cirkvi v Československu, konaný dňa 11. a 12. decembra 1992, reagoval na samostatný štátotvorný vývoj v českých krajinách a na Slovensku, ktorý vyústil do vzniku samostatnej Českej republiky a samostatnej Slovenskej republiky dňa 1.1.1993. Vzhľadom na tieto nové pomery snem prijal návrh novelizácie Ústavy Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku a uložil metropolitným radám jednotnej pravoslávnej Cirkvi v oboch republikách vypracovať k nej Vykonávacie predpisy, odrážajúce jej konkrétné potreby. Obdobie od VIII. miestneho snemu k IX. miestnemu snemu Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku prinieslo ďalšie podnety k úprave Ústavy.

IX. miestny snem Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku po podrobnom preskúmaní schválil text tejto Ústavy a uložil všetkým cirkevným zložkám, aby sa ňou riadili vo svojej činnosti. Neoddeliteľnou súčasťou Ústavy Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku sú k nej snemom schválené Vykonávacie predpisy.

ÚSTAVA PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU

Hlava prvá

Územná a správna organizácia Cirkvi

Článok 1

1. Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku je autokefálna a je súčasťou jednej, svätej, všeobecnej a apoštolskej Cirkvi Christovej. Pri plnení svojho spasiteľného poslania sa riadi Svätým Písmom, svätoj Tradíciou, posvätnými kánonmi, ako aj rozhodnutiami vlastných snemov.

2. Pôsobenie Cirkvi sa vzťahuje jednotne na celé územie Českej republiky a Slovenskej republiky. Stará sa o svojich veriacich aj v zahraničí.

3. Členmi Cirkvi sú veriaci v nej pokrsteni, pomazaní sv. myrom alebo s ňou kánonicky zjednotení.

4. Cirkev sa administratívne člení na dve rovnocenné územné časti: na eparchie v Českej republike a na eparchie v Slovenskej republike. Ďalej sa člení na arcidekanaty (okružné protopresbyteriaty), dekanaty (protopresbyteriaty) a cirkevné obce.

5. Arcidekanaty (okružné protopresbyteriaty) a dekanaty (protopresbyteriaty) sú cirkevné dozorné obvody.

6. Základnými organizačnými jednotkami Cirkvi sú cirkevné obce, ktoré tvoria liturgické spoločenstvo členov Cirkvi v obvode jednej alebo niekoľkých správnych obcí. Súčasťou cirkevnej obce môže byť miestne oddelené stredisko veriacich spadajúce pod materskú duchovnú správu. Veriaci je členom cirkevnej obce podľa svojho bydliska.

7. Miestne oddelené stredisko veriacich je modlitebné, duchovné a organizačné spoločenstvo veriacich, účelovo viazané na plnenie osobitných úloh v živote cirkevnej obce.

8. Zvláštnou cirkevnou jednotkou sú monastiere ako náboženské a kultúrne ustanovizne s osobitnou kánonickou organizáciou.

Hlava druhá Duchovné orgány Cirkvi

Článok 2

Metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

1. V čele Cirkvi je metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku, volený cirkevným snemom podľa kánonických pravidiel. Podľa 34. apoštolského pravidla metropolita spolu s Posvätnou synodou vykonáva plnú duchovnú správu Cirkvi.

2. Je zároveň arcibiskupom pražskej alebo prešovskej eparchie.

3. Ak metropolita nemôže dočasne vykonávať správu Cirkvi, určí Posvätná synoda metropolitného správcu.

4. Ak sa miesto metropolitu uvoľní, je Posvätná synoda povinná pripraviť voľbu nového metropolitu do štyridsiatich dní.

Článok 3

Posvätná synoda

1. Posvätnú synodu tvoria biskupi vykonávajúci službu v Cirkvi. Predsedá jej metropolita, ktorý ju zvoláva podľa potreby, najmenej dvakrát do roka.

2. Posvätná synoda prerokováva otázky viery a mravov a spolupôsobí s metropolitom pri kánonickej správe Cirkvi.

3. Posvätná synoda rozhoduje o stážnostiah proti biskupom a odvolaniach proti kánonickým rozhodnutiam eparchiálneho biskupa.

Článok 4

Arcibiskup

1. Na čele časti Cirkvi v českých krajinách je arcibiskup pražský a českých krajín.

Na čele časti Cirkvi na Slovensku je arcibiskup prešovský a Slovenska.

2. Kánonicky stojí na čele svojej eparchie ako eparchiálny biskup. Vo vzťahu k biskupom iných eparchií sa riadi kánonmi pravoslávnej Cirkvi.

Článok 5

Eparchiálny biskup

1. Kánonicky stojí na čele eparchie eparchiálny biskup, volený eparchiálnym zhromaždením príslušnej eparchie.

2. Eparchiálny biskup vykonáva plnú duchovnú správu vo svojej eparchii, stará sa o všetky cirkevné záležitosti, má všetky práva a povinnosti, ktoré sú mu vyhradené ako najvyššiemu predstaviteľovi eparchie v zmysle kánonov Cirkvi (apoštolské pravidlo 38, 41 a ďalšie).

3. Ak riadne zvolený biskup z vážnych dôvodov nie je trvale spôsobilý spravovať eparchiu, Posvätná synoda rozhodne, aby na jeho miesto bol riadne zvolený nový biskup.

Článok 6

Pomocný biskup (Biskup-vikár)

Eparchiálny biskup môže mať na pomoc pre správu eparchie pomocného biskupa (biskupa-vikára).

Článok 7

Správca eparchie

1. Ak sa uvoľní miesto eparchiálneho biskupa, zastupuje ho až do zvolenia nového biskupa určený správca, ktorého na návrh eparchiálnej rady menuje Posvätná synoda.

Eparchiálna rada je povinná do štyridsiatich dní pripraviť voľbu nového eparchiálneho biskupa.

2. Ak eparchiálny biskup z vážnych príčin nemôže vykonávať správu eparchie, zastupuje ho správca eparchie, menovaný Posvätnou synodou na návrh eparchiálnej rady.

Článok 8

Arcidekan a dekan

(Okružný protopresbyter a protopresbyter)

1. Arcidekan (okružný protopresbyter) a dekan (protopresbyter) (ďalej len arcidekan a dekan) je duchovný, poverený dozorom nad výkonom duchovnej a cirkevnej správy v určitom obvode. Svoju

činnosť vykonáva: dekan v dekanáte, ktorý združuje niekoľko cirkevných obcí, arcidekan v arcidekanáte, ktorý združuje niekoľko dekanátov.

2. Činnosť arcidekana a dekana sa riadi platným arcidekanským poriadkom, ktorý vydáva metropolitná rada po dohode s eparchiálnymi radami, podľa ktorého vykonávajú svoju činnosť.

Článok 9

Duchovný správca cirkevnej obce

1. Duchovnú správu cirkevnej obce vykonáva duchovný správca.

2. Duchovného správcu cirkevnej obce ustanovuje eparchiálny biskup ako predsedu eparchiálnej rady po dohode s cirkevnou obcou. Za svoju činnosť v plnom rozsahu zodpovedá svojmu eparchiálnemu biskupovi.

3. Miesta ďalších kňazov, diakonov, hypodiakonov a čtecov podľa potreby Cirkvi ustanovuje eparchiálny biskup ako predsedu eparchiálnej rady so súhlasom cirkevnej obce.

4. Duchovný správca je predstaveným všetkých duchovných, vrátane duchovných miestne oddelených stredísk veriacich, ktorí pôsobia v duchovnej správe cirkevnej obce.

5. Duchovnej správe cirkevnej obce podlieha aj miestne oddeľené stredisko veriacich cirkevnej obce.

Článok 10

Monastier

1. Monastier je cirkevnou obcou mníchov alebo mníšok zjednotených sľubom, že budú žiť podľa mnišskych pravidiel príslušného monastiera a v synovskej poslušnosti predstaveným.

2. Monastier je podriadený eparchiálному biskupovi.

3. Založiť monastier je možné jedine s požehnaním eparchiálneho biskupa.

Článok 11

Komisia na skúmanie kánonických priestupkov (Eparchiálny duchovný súd)

1. Komisia na skúmanie kánonických priestupkov (eparchiálny duchovný súd) objektívne skúma priestupky a iné kánonické zále-

žitosti duchovných a veriacich svojej eparchie a predkladá svoj nález eparchiálnemu biskupovi, ktorý v tejto veci rozhodne.

2. Je zložená z troch duchovných, predsedá jej člen podľa vyšetenia najstarší. Členov komisie (duchovného súdu) a jedného náhradníka volí eparchiálne zhromaždenie.

3. O odvolaní proti kánonickému rozhodnutiu eparchiálneho biskupa rozhoduje s konečnou platnosťou Posvätná synoda.

4. Komisia na skúmanie kánonických priestupkov (eparchiálny duchovný súd) sa riadi Jednotným štatútom pre komisiu na skúmanie kánonických priestupkov, vydaným Posvätnou synodou.

Hlava tretia

Správne a výkonné orgány Cirkvi

Článok 12

Snem Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

1. Snem je najvyšší vieroučný, ústavodarný, správny a cirkevnokánonický orgán Cirkvi.

2. Tvoria ho metropolita, arcibiskupi, biskupi, pokiaľ vykonávajú službu v Cirkvi, členovia metropolitných rád, členovia eparchiálnych rád, šesť delegátov za každú eparchiu, volených príslušným eparchiálnym zhromaždením, jeden člen za Pravoslávnu bohosloveckú fakultu.

3. Snem zvoláva a predsedá mu metropolita pravidelne každých šesť rokov. Je povinný ho zvolať aj vtedy, keď ho o to požiada väčšina členov príslušnej metropolitnej rady alebo metropolitnej kontrolnej a revíznej komisie. V jednotlivých územných častiach Cirkvi sa konajú predsnemové rokovania.

4. Snem volí metropolitu a členov metropolitnej rady v oboch častiach Cirkvi po troch členoch a dvoch náhradníkoch za každú eparchiu z ich snemových delegátov a trojčlenné metropolitné kontrolné a revízne komisie s jedným náhradníkom v oboch častiach Cirkvi. Metropolitu volia delegáti snemu tajným hlasovaním. Kandidát musí získať dve tretiny platných hlasov.

5. Snem rozhoduje o zásadných otázkach cirkevného života.

Zvlášť sa uznáša o Ústave, jej zmenách alebo doplnkoch, o ceclocirkevných opatreniach a smerniciach. Rozhoduje o odvolaniach proti uzneseniu Posvätnej synody vo veci stážnosti na biskupov. Schvaľuje správu každej metropolitnej rady a metropolitnej kontrolnej a revíznej komisie z oboch častí Cirkvi. Pre niektoré práce v oblasti svojej pôsobnosti môže zriadíť snemové komisie a poveriť ich pripravou potrebných návrhov pre nasledujúci snem.

Článok 13

Metropolitná rada

1. Metropolitná rada je výkonným orgánom snemu pre územnú správu Cirkvi. Jej uznesenia sú záväzné pre celú Cirkev na jej území.

Metropolitná rada pre správu Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách má sídlo v Prahe a jej predsedom je arcibiskup pražský.

Metropolitná rada pre správu Pravoslávnej cirkvi na Slovensku má sídlo v Prešove a jej predsedom je arcibiskup prešovský.

2. Metropolitnú radu v Prahe tvoria: arcibiskup pražský ako jej predseda, biskupi, ktorí vykonávajú službu v Cirkvi v Českej republike, traja členovia za každú eparchiu, volení cirkevným snemom, dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a zástupca Bratstva pravoslávnej mládeže.

Metropolitnú radu v Prešove tvoria: arcibiskup prešovský ako jej predseda, biskupi, ktorí vykonávajú službu v Cirkvi v Slovenskej republike, traja členovia za každú eparchiu, volení cirkevným snemom, dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a zástupca Bratstva pravoslávnej mládeže.

3. Riadne zasadnutie metropolitnej rady zvoláva jej predseda pravidelne štyrikrát do roka. Mimoriadne zasadnutie metropolitnej rady zvoláva jej predseda sám alebo ak ho o to požiada väčšina členov metropolitnej rady, alebo členovia metropolitnej kontrolnej a revíznej komisie. Na zasadnutiach Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách sa zúčastňuje predseda Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi na Slovensku a naopak. Táto účasť je nevyhnutná aspoň dvakrát do roka.

4. Každá metropolitná rada volí a odvoláva kancelára a tajomníka úradu metropolitnej rady, ktorej sú zodpovední za svoju čin-

nosť. Arcibiskup môže splnomocniť kancelára úradu metropolitnej rady k právnym úkonom, ktoré súvisia s činnosťou úradu metropolitnej rady.

5. Metropolitná rada môže zriaďovať odbory a komisie.

6. Metropolitná rada môže zriaďovať cirkevné školy, sociálne a charitatívne ústavy, účelové zariadenia a iné cirkevné organizácie, a rozhodovať o ich zániku. Zároveň rozhodne o naložení s ich majetkom.

7. Metropolitná rada koordinuje vydávanie cirkevnej tlače.

8. Výkonným orgánom metropolitnej rady a Posvätej synody je príslušný úrad metropolitnej rady.

Článok 14

Eparchiálne zhromaždenie

1. Eparchiálne zhromaždenie je najvyšší správny orgán eparchie.

2. Tvoria ho eparchiálny biskup ako predsedá, pomocný biskup (biskup - vikár), členovia eparchiálnej rady, za každú cirkevnú obec jej duchovný správca a jeden alebo dvaja (podľa rozhodnutia eparchiálnej rady) veriaci, volení zhromaždením cirkevnej obce, a jeden zástupca Bratstva pravoslávnej mládeže za príslušnú eparchiu.

3. Eparchiálne zhromaždenie zvoláva eparchiálny biskup každé tri roky. Okrem toho je povinný ho zvolať aj vtedy, ak ho o to požiada väčšina členov eparchiálnej rady, štvrtina eparchiálneho zhromaždenia alebo členovia eparchiálnej kontrolnej a revíznej komisie.

4. Eparchiálne zhromaždenie volí eparchiálneho biskupa, pomocného biskupa (biskupa-vikára), šesť členov (z toho najmenej dvoch laikov) eparchiálnej rady a troch náhradníkov, troch členov eparchiálnej kontrolnej a revíznej komisie a jedného náhradníka, šesť delegátov na cirkevný snem a troch členov komisie na skúmanie kánonických priestupkov (eparchiálneho duchovného súdu) a jedného náhradníka.

5. Eparchiálne zhromaždenie prerokúva všetky dôležité otázky eparchie, schvaľuje správu eparchiálnej rady a eparchiálnej kon-

trolnej a revíznej komisie, určuje, na základe celocirkevných smerníc, smernice pre činnosť eparchie.

6. Eparchiálne zhromaždenie rozhoduje so súhlasom Posvätej synody o vytvorení novej eparchie.

Článok 15

Eparchiálna rada

1. Eparchiálna rada je výkonným orgánom eparchiálneho zhromaždenia pre správu eparchie.

2. Tvoria ju eparchiálny biskup ako predsedá, pomocný biskup (biskup - vikár), šesť členov volených eparchiálnym zhromaždením a členovia metropolitnej rady príslušnej eparchie.

3. Eparchiálnu radu zvoláva na zasadnutie najmenej štyrikrát do roka eparchiálny biskup ako jej predsedá. Je povinný ju zvolať aj vtedy, ak ho o to požiada najmenej jedna tretina členov eparchiálnej rady, alebo ak to navrhnu členovia eparchiálnej kontrolnej a revíznej komisie.

4. Sídlo eparchiálnej rady je v mieste, kde je sídlo biskupa (katedra).

5. Eparchiálna rada zriaďuje cirkevné obce a vymedzuje ich územnú pôsobnosť. Povoľuje činnosť miestne oddelených stredísk veriacich cirkevnej obce.

6. Eparchiálna rada môže odvolať radu pravoslávnej cirkevnej obce niektornej cirkevnej obce, ak sa táto dopustila hrubého porušenia cirkevnej Ústavy, alebo ak ohrozila svojim konaním dôležité cirkevné záujmy. Namiesto odvolanej rady pravoslávnej cirkevnej obce menuje eparchiálna rada trojčlennú prípravnú komisiu, ktorá pripravi do tridsiatich dní voľby novej rady pravoslávnej cirkevnej obce.

7. Eparchiálna rada môže z podobných dôvodov odvolať jednotlivých členov rady pravoslávnej cirkevnej obce z ich funkcie a povolať na ich miesto náhradníkov na návrh zhromaždenia cirkevnej obce.

8. Eparchiálna rada môže odvolať duchovného z miesta jeho pôsobenia, pokial' nie je na svoje miesto ustanovený podľa iných

predpisov, ak sa tento previnil závažným spôsobom, a na jeho miesto povolať iného duchovného.

9. Eparchiálna rada rozhoduje o prípadných sporoch medzi materskou radou pravoslávnej cirkevnej obce a radou miestne oddeľeného strediska veriacich cirkevnej obce.

10. Eparchiálna rada volí a odvoláva riaditeľa, tajomníka úradu eparchiálnej rady a tajomníkov zriadených oddelení úradu eparchiálnej rady. Eparchiálny biskup môže splnomocniť riaditeľa úradu eparchiálnej rady k právnym úkom, ktoré súvisia s činnosťou úradu eparchiálnej rady.

11. Eparchiálna rada môže zriaďovať odbory a menovať komisie podľa potreby.

12. Eparchiálna rada môže zriaďovať cirkevné školy, sociálne a charitatívne ústavy, účelové zariadenia a iné cirkevné organizácie, rozhodovať o ich zániku a o naložení s ich majetkom.

13. Výkonným orgánom eparchiálnej rady je úrad príslušnej eparchiálnej rady.

Článok 16

Zhromaždenie cirkevnej obce

1. Zhromaždenie cirkevnej obce je najvyšším správnym orgánom cirkevnej obce.

2. Tvoria ho všetci členovia cirkevnej obce. Zhromaždenie cirkevnej obce sa koná raz do roka so súhlasmom eparchiálneho biskupa. Miesto a doba konania sa zavčasu oznámi úradu eparchiálnej rady.

3. Riadne zhromaždenie cirkevnej obce zvoláva jej správca v prvom štvrtroku. Mimoriadne zhromaždenie cirkevnej obce musí byť zvolané, ak to uzná za nutné správca cirkevnej obce, rada pravoslávnej cirkevnej obce, revizori účtov, alebo ak to nariadi eparchiálny biskup.

4. Zhromaždenie cirkevnej obce volí členov rady pravoslávnej cirkevnej obce a náhradníkov rady pravoslávnej cirkevnej obce, troch revizorov účtov a jedného ich náhradníka a jedného alebo dvoch delegátov do eparchiálneho zhromaždenia.

5. Zhromaždenie cirkevnej obce schvaľuje správu duchovného správcu cirkevnej obce o stave cirkevnej obce a o činnosti rady

pravoslávnej cirkevnej obce v uplynulom roku, hospodárenie cirkevnej obce na základe správy revizorov, plán činnosti, smernice a rozpočet pre nasledujúci rok.

6. Cirkevná obec s požehnaním biskupa môže zriaďovať cirkevné školy, sociálne a charitatívne ústavy, účelové zariadenia a iné cirkevné organizácie a rozhodovať o ich zániku. Zároveň rozhoduje o naložení s ich majetkom po schválení príslušnou eparchiálnou radou.

Článok 17

Rada pravoslávnej cirkevnej obce

1. Rada pravoslávnej cirkevnej obce je výkonným orgánom zhromaždenia cirkevnej obce pre jej správu.

2. Rada pravoslávnej cirkevnej obce má spravidla päť až deväť členov a dvoch až troch náhradníkov, podľa veľkosti cirkevnej obce a podľa miestnych pomerov. Rada pravoslávnej cirkevnej obce sa rozširuje o ďalších členov - jedného až troch za každé miestne oddelené stredisko veriacich.

3. Rada pravoslávnej cirkevnej obce spolupracuje so správcom cirkevnej obce pri zabezpečovaní organizačných, hospodárskych a správnych záležitostí. Pre niektoré úlohy cirkevného života vo svojich obciach môžu utvoriť pracovné odbory i z nečlenov rady pravoslávnej cirkevnej obce. Ostatní duchovní a diakoni (jáhni) cirkevnej obce, učitelia náboženstva a vedúci miestnej skupiny Bratstva pravoslávnej mládeže sa zúčastňujú na zasadani rady pravoslávnej cirkevnej obce ako členovia rady pravoslávnej cirkevnej obce.

4. Radu pravoslávnej cirkevnej obce zvoláva a jej rokovaniu predsedá duchovný správca cirkevnej obce pravidelne raz za mesiac a podľa potreby. Je povinný radu pravoslávnej cirkevnej obce zvolať, ak o to požiada aspoň jedna tretina členov rady pravoslávnej cirkevnej obce, revizori účtov, alebo ak to nariadi eparchiálny biskup.

Článok 18

Rada miestne oddeleného strediska veriacich cirkevnej obce

1. Rada miestne oddeleného strediska veriacich cirkevnej obce je výkonným orgánom tohto strediska.

Rozsah jej činnosti určuje schválený organizačný poriadok príslušného miestne oddeleného strediska veriacich.

2. Rada miestne oddeleného strediska veriacich cirkevnej obce je súčasťou príslušnej cirkevnej obce.

Článok 19

Kontrolné orgány Cirkvi

1. Metropolitná kontrolná a revízna komisia vykonáva pravidelne raz do roka revízie činnosti metropolitnej rady a revízie účtov úradu metropolitnej rady. Vyhotoví o tom záznam a podá písomnú správu na zasadnutí metropolitnej rady a zvlášť podrobňú správu snemu, ktorý rozhodne o udelení absolutória metropolitnej rade. Ak komisia zistí zvlášť závažné nedostatky v činnosti metropolitnej rady, požiada metropolitu o zvolanie mimoriadneho snemu.

2. Eparchiálna kontrolná a revízna komisia vykonáva najmenej raz do roka revízie činnosti eparchiálnej rady a revízie účtov úradu eparchiálnej rady. Vyhotoví o tom záznam a podá písomnú správu eparchiálnemu zhromaždeniu, ktoré rozhodne o udelení absolutória eparchiálnej rade. Ak komisia zistí zvlášť závažné nedostatky v činnosti eparchiálnej rady, požiada predsedu eparchiálnej rady o zvolanie mimoriadneho eparchiálneho zhromaždenia.

3. Revízori účtov cirkevnej obce každoročne kontrolujú hospodárenie rady pravoslávnej cirkevnej obce a podávajú o tom správu zhromaždeniu cirkevnej obce a na vedomie úradu eparchiálnej rady. V pripade zistenia vážnych nedostatkov, upozorňujú na ne okresného arcidekana alebo dekana, ktorý sám alebo s pomocou hospodárskych pracovníkov eparchiálnej rady preverí nedostatky a vydá opatrenie na ich odstránenie.

Hlava štvrtá

Článok 20

Hospodárenie Cirkvi

1. Všetky cirkevné orgány hospodária podľa platných všeobecne záväzných právnych predpisov a na základe vlastných vnútrocirkevných smerníc.

2. Základnými príjmami Cirkvi sú: príspevky veriacich, príspevy štátu, dary a iné.

3. Dôležité majetkoprávne dispozicie, hlavne s nehnuteľným majetkom jednotlivých právnych subjektov Cirkvi, je možné vykonávať len na základe rozhodnutia príslušného výkonného orgánu Cirkvi a v súlade s platnými právnymi predpismi a smernicami.

Článok 21

Účasť Božieho ľudu na správe Cirkvi

1. Boží ľud, kráľovské kňazstvo, sa plne zúčastňuje na živote Cirkvi a nesie zodpovednosť za celé poslanie a svedectvo vo svete.

2. Veriaci pôsobia v správe Cirkvi; sú členmi všetkých správnych cirkevných orgánov v súlade s touto Ústavou a jej Vykonávacími predpismi.

Článok 22

Volebné právo

1. Člen správneho cirkevného orgánu je volený veriacimi, ktorí sú oprávneni voliť príslušný cirkevný orgán.

2. Volebné právo v Cirkvi má veriaci, ktorí má trvalé bydlisko v obvode cirkevnej obce a riadne si plní svoje povinnosti v Cirkvi. Aktívne volebné právo má veriaci od 16 rokov, pasívne volebné právo od 18 rokov. Volebného práva môže byť zbavený eparchiálnym biskupom podľa nálezu komisie na skúmanie kánonických priestupkov (eparchiálneho duchovného súdu) ten, kto vážne ohrozuje záujmy Cirkvi. Pasívne volebné právo je vyjadrené kánonickými predpismi.

3. Zvolený člen príslušného orgánu Cirkvi sa ujme svojich práv a povinností po potvrdení jeho voľby a zložení predpísaného službu.

4. Funkčné obdobie volených správnych cirkevných orgánov trvá šesť rokov. Po uskutočnenej voľbe na začiatku nového správneho obdobia zostávajú staré orgány v činnosti dovtedy, pokiaľ sa nové neujmú svojej funkcie.

5. Namiesto člena správneho orgánu, ktorý z rôznych dôvodov nemôže vykonávať svoje povinnosti alebo jeho členstvo zaniklo, nastupuje na zvyšok správneho obdobia náhradník v poradí, v akom bol zvolený.

6. Ak odvolaný považuje rozhodnutie za nespravodlivé, môže sa odvolať k eparchiálnemu biskupovi.

Článok 23

Sľub

Zvolený a menovaný člen jednotlivých výkonných orgánov pred začatím svojej činnosti skladá tento sľub:

"Sľubujem pred všemohúcim Bohom, že budem verný svätej pravoslávnej Cirkvi, budem zachovávať jej vierouku, svätú Tradíciu, kánonické predpisy a Ústavu. Nepodniknem nič, čo by poškozovalo jej záujmy a spôsobilo pohoršenie. Sľubujem, že budem dodržiavať mlčanlivosť o prerokovaných veciach a vždy na verejnosti budem obhajovať záujmy svätého pravoslávia."

Článok 24

Rokovanie správneho a výkonného cirkevného orgánu

1. Správnym cirkevným orgánom je snem miestnej Cirkvi, eparchiálne zhromaždenie, zhromaždenie cirkevnej obce. Výkonným cirkevným orgánom je metropolitná rada, eparchiálna rada, rada pravoslávnej cirkevnej obce.

2. Správne a výkonné cirkevné orgány zvolávajú ich predsedovia alebo ich zástupcovia najmenej štrnásť dní vopred písomne. Ich rokovanie je neverejné a členovia sú viazaní sľubom mlčanlivosti.

3. V prípade zhromaždenia cirkevnej obce rokovanie zvoláva jej duchovný správca verejnou pozvánkou najmenej dvadsať jeden dní vopred. K platnosti uznesení zhromaždenia cirkevnej obce je potrebná nadpolovičná väčšina hlasov prítomných členov.

4. K platnosti uznesení správneho a výkonného cirkevného orgánu a zhromaždenia je potrebná dvojtretinová účasť členov správneho orgánu a dvojtretinová väčšina hlasov prítomných členov.

5. Hlasovanie je buď verejné, alebo tajné. Predseda hlasuje len pri rovnosti hlasov. Hlasovanie obežníkom (per rollam) je prípustné len v naliehavých a neodkladných prípadoch a to len v metropolitnej rade, eparchiálnej rade a v rade pravoslávnej cirkevnej obce.

6. Žiadny člen správneho a výkonného cirkevného orgánu sa nezáúčastňuje na rozhodovaní o vlastných záležitostach alebo záležitostach svojich pribuzných.

7. Na zasadnutiach eparchiálnej rady sa zúčastňuje kancelár úradu metropolitnej rady a dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a na zasadnutí metropolitnej rady sa zúčastňuje riaditeľ úradu eparchiálnej rady s hlasom poradným.

8. Na zasadnutiach všetkých správnych a výkonných cirkevných orgánov sa môžu zúčastniť pozvaní poradcovia s hlasom poradným.

9. Ak sa nezide stanovený počet členov správneho a výkonného cirkevného orgánu v určenú hodinu, koná sa zasadnutie o pol hodiny neskôr bez ohľadu na počet prítomných.

Článok 25

Virilný člen správnych a výkonných cirkevných orgánov

1. Metropolita je predsedom snemu. Pražský a prešovský arcibiskup je predsedom svojej metropolitnej rady. Biskup, ktorý vykonáva službu v Cirkvi, je členom snemu a svojej metropolitnej rady. Eparchiálny biskup je predsedom svojej eparchiálnej rady.

2. Člen metropolitnej rady je členom svojej eparchiálnej rady a eparchiálneho zhromaždenia svojej eparchie a svojej materskej rady pravoslávnej cirkevnej obce.

3. Člen eparchiálnej rady je členom snemu, eparchiálneho zhromaždenia a svojej materskej rady pravoslávnej cirkevnej obce.

4. Arcidekan, dekan, duchovný správca cirkevnej obce, kňaz, diakon, archimandrita a igumen monastiera je členom eparchiálneho zhromaždenia svojej eparchie.

5. Duchovný správca cirkevnej obce je predsedom rady pravoslávnej cirkevnej obce svojej cirkevnej obce a rady miestne oddeľeného strediska veriacich cirkevnej obce.

Článok 26

Cirkevná tlač a oznamovacie prostriedky

1. Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku za účelom rozvíjania náboženskej a mravnej výchovy a hlásania evanjeliovej zvesti vydáva a rozšíruje, propaguje a distribuuje knihy, časopisy a inú tlač v súlade s dogmatickým, vieroučným a kanonickým učením pravoslávnej Cirkvi a v jej prospech.

2. Túto činnosť zabezpečuje a koordinuje príslušný edičný orgán metropolitnej rady, eparchiálnej rady a cirkevnej obce v súlade s Vykonávacími predpismi.

3. Pravoslávna Cirkev a jej jednotlivé správne, výkonné a duchovné orgány aktívne využívajú všetky formy prejavu, všetky dosťupné prostriedky vrátane rozhlasu a televízie a ostatných médií k šíreniu svojho učenia.

Článok 27

Právna subjektivita

1. Právnickou osobou je:

Pravoslávna cirkev v českých krajinách,

Pravoslávna cirkev na Slovensku,

eparchia (biskupstvo) (napr.: Prešovská pravoslávna eparchia v Prešove),

cirkevná obec (Pravoslávna cirkevná obec v ...),

monastier,

cirkevné dobročinné zariadenie,

cirkevná škola,

cirkevné bratstvo,

pravoslávna akadémia,

iné výchovné zariadenia,

iné cirkevné združenia.

2. Štatutárnym zástupcom uvedených subjektov je:

Pravoslávnu cirkev v českých krajinách zastupuje a v jej mene koná arcibiskup pražský a českých krajín.

Pravoslávnu cirkev na Slovensku zastupuje a v jej mene koná arcibiskup prešovský a Slovenska.

Eparchiu zastupuje a v jej mene koná eparchiálny biskup, pomocný biskup (biskup-vikár) alebo správca eparchie v medziach svojej právomoci a v súlade s touto Ústavou a Vykonávacími predpismi.

Pravoslávnu cirkevnú obec zastupuje a v jej mene koná duchovný správca.

Monastier zastupuje a v jeho mene koná predstavený monastiera.

Cirkevné dobročinné zariadenie zastupuje a v jeho mene koná ustanovený riaditeľ.

Cirkevnú školu zastupuje a v jej mene koná ustanovený riaditeľ.

Cirkevné bratstvo zastupuje a v jeho mene koná preident (predseda).

Cirkevné združenie zastupuje a v jeho mene koná riaditeľ.

Pravoslávnu akadémiu zastupuje a v jej mene koná riaditeľ.

3. Pravoslávnu cirkev v českých krajinách a na Slovensku zastupuje a v jej mene koná metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku v súlade s uznesením Posvätnej synody.

Článok 28

Vzťahy so zahraničím

1. Pravoslávnu cirkev v českých krajinách a na Slovensku reprezentuje metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku, predseda metropolitnej rady, eparchiálny biskup alebo nimi poverený pracovník. Vzťahy so zahraničím na najvyššej úrovni zabezpečuje Posvätná synoda.

2. Vzťahy so zahraničím zabezpečuje príslušná metropolitná rada. Eparchiálna rada, monastier, cirkevná obec a ostatné cirkevné organizácie môžu túto činnosť vykonávať v spolupráci s metropolitnou radou alebo samostatne, s požehnaním eparchiálneho biskupa.

3. Zahraničné vzťahy udržiava odbor príslušnej metropolitnej rady pre zahraničné vzťahy, ktorého členmi sú zástupcovia oboch

metropolitných rád, jednotlivých eparchií, teologických fakúlt a monastierov. Výsledky svojej činnosti pravidelne predkladajú na schválenie svojim metropolitným radám.

Článok 29

Záverečné ustanovenia

1. Táto Ústava rešpektuje na území Českej republiky Ústavu a všeobecné právne normy Českej republiky, a na území Slovenskej republiky Ústavu a ostatné záväzné právne normy Slovenskej republiky, Deklaráciu ľudských práv a slobôd a iné štátne, medzinárodné a cirkevné normy týkajúce sa činnosti pravoslávnej Cirkvi.
2. Súčasťou Ústavy sú Vykonávacie predpisy k Ústave Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku.
3. Na dodržiavanie Ústavy dozerá Posvätná synoda a metropolitné rady, ktoré za nedodržiavanie tejto Ústavy vyvodia dôsledky, v prípade vážnejšieho porušenia rozhoduje snem.
4. Schválením tejto Ústavy sa zároveň ruší platnosť Ústavy Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku zo dňa 12. 12. 1992.
5. Táto Ústava nadobúda platnosť dňom jej schválenia miestnym snemom a účinnosť dňom jej zverejnenia.

Dorotej,
arcibiskup pražský,
metropolita českých krajin a Slovenska
predseda snemu

VYKONÁVACIE PREDPISY K ÚSTAVE PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU

Vykonávacie predpisy k Ústave Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

Územná a správna organizácia Cirkvi

Článok 1

(K článku 1 Ústavy)

1.-2. Hranice územnej pôsobnosti Cirkvi sa zhodujú so štátnymi hranicami Českej republiky a Slovenskej republiky. Na tomto ohra-ničenom území je pôsobnosť Cirkvi jednotná.

3. Členmi Cirkvi sú pravoslávni veriaci, ktorí žijú na území Českej republiky alebo Slovenskej republiky.

6. - 7. Miestne oddelené strediská veriacich tvoria: Kňazský seminár PBF, detské domovy, sociálne ústavy, cirkevné školy, charitatívne zariadenia a iné.

Zriaďovanie miestneho oddelenia strediska veriacich spadá do právomoci miestnej cirkevnej obce a biskupa príslušnej eparchie.

Duchovné orgány Cirkvi

Článok 2

(K článku 2 Ústavy)

Metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

2. Metropolita je zároveň:

a) arcibiskupom pražskej alebo prešovskej eparchie;

b) členom a predsedom Posvätej synody;

c) predsedom Snemu Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku;

d) metropolita vykonáva s Posvätnou synodou správu v celej Cirkvi v súlade s platnými kánonickými pravidlami a má všetky práva a povinnosti, ktoré sú mu vyhradené ako najvyššiemu predstaviteľovi autokefálnej pravoslávnej Cirkvi;

e) zvoláva a ustanovuje zasadania a predkladá program rokovania miestneho cirkevného snemu, Posvätej synody a predsedá ich rokovaniam;

f) vydáva pastierske listy a iné posolstvá Cirkvi;

g) udeľuje cirkevné hodnosti a vyznamenania;

h) z rozhodnutia Posvätej synody udeľuje kánonickú misiu profesorom, docentom, odborným asistentom, asistentom a lektórom Pravoslávnej bohosloveckej fakulty vyučujúcim teologické predmety;

i) z rozhodnutia Posvätej synody udeľuje súhlas kandidátovi na funkciu dekana Pravoslávnej bohosloveckej fakulty;

j) vydáva s Posvätnou synodou Jednotný štatút pre komisiu na skúmanie kánonických priestupkov (eparchiálny duchovný súd).

3. Ak metropolita kvôli chorobe alebo z iného vážneho dôvodu nemôže vykonávať svoju službu, Posvätná synoda určí metropolitného správcu z radov biskupov.

4. Ak sa uvoľní miesto metropolitu, v zmysle Ústavy sa vykoná voľba nového metropolitu. Zasadnutie Posvätej synody v tomto období zvoláva metropolitný správca. Kandidátmi na metropolitu sú: arcibiskup pražský a arcibiskup prešovský. Na zvolenie metropolitu je potrebná dvojtretinová väčšina hlasov prítomných delegátov. Voľba sa uskutočňuje tajným hlasovaním. V prípade nezvolenia metropolitu sa voľba opakuje. Po druhej neúspešnej voľbe nastáva voľba losovaním. Voľba je doživotná. Metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku má právo vzdáť sa svojej funkcie.

Článok 3

(K článku 3 Ústavy)

Posvätná synoda

1. Členmi Posvätej synody sú: metropolita, arcibiskup a biskupi. Na rokovaniah Posvätej synody sa môžu zúčastňovať správcovia eparchie (pozri článok 7, odst. 2). Ich právomoci na rokovaní Posvätej synody určí Posvätná synoda pred svojím zasadnutím.

Posvätnú synodu zvoláva metropolita najmenej dvakrát do roka a je povinný zvolať jej mimoriadne zasadnutie vtedy, ak o to požiada aspoň jeden z jej členov. Metropolita určuje miesto zasadnutia Posvätej synody, stanovuje jeho program, predsedá mu a vedie jeho rokovanie.

2. Posvätná synoda:

- a) schvaľuje svoj rokovací poriadok;
- b) rozhoduje o kánonickej spôsobilosti kandidátov na miesto biskupa;
- c) dohliada, aby činnosť pravoslávnych, teologických a ostatných cirkevných škôl a iných výchovných ustanovizní bola v súlade s vieroučnými a kánonickými zásadami Cirkvi;
- d) na návrh príslušnej eparchiálnej rady menuje správcu uprázdnenej eparchie až do voľby biskupa;
- e) spolupôsobí s metropolitom pri vydávaní Jednotného štatútu pre komisiu na skúmanie kánonických priestupkov duchovných a veriacich (eparchiálny duchovný súd).

Uznesenia a rozhodnutia Posvätej synody v zmysle kánonov Cirkvi v otázkach kánonických, vieroučných a mravných sú záväzné pre celú Cirkev a o ich realizáciu dbajú príslušné metropolitné rady v súčinnosti s príslušnými eparchiálnymi radami.

Článok 4 (K článku 4 Ústavy)

Arcibiskup

1. Arcibiskup pražský a českých krajín je najvyšším predstaviteľom a štatutárom Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách.

Arcibiskup prešovský a Slovenska je najvyšším predstaviteľom a štatutárom Pravoslávnej cirkvi na Slovensku.

Arcibiskup pražský a českých krajín a arcibiskup prešovský a Slovenska:

- a) zvolávajú zasadnutia príslušnej metropolitnej rady, predsedajú jej rokovaniam a dohliadajú na plnenie jej uznesení;
- b) sú členmi Posvätej synody;
- c) arcibiskup prešovský a Slovenska má kánonický dozor nad PBF PU v Prešove a jej Kňazským seminárom; nad Detašovaným pracoviskom PBF PU v Olomouci má kánonický dozor arcibiskup pražský a českých krajín;
- d) arcibiskup prešovský a Slovenska a arcibiskup pražský a českých krajín sú členmi Vedeckej rady PBF PU v Prešove;

- e) majú dozor nad činnosťou Bratstva pravoslávnej mládeže;
- f) vydávajú pastierske listy pre pravoslávnych veriacich príslušnej časti Cirkvi;
- g) navrhujú metropolitnej rade správne rozhodnutia potrebné pre správu príslušnej časti v Cirkvi.

Článok 5 (K článku 5 Ústavy)

Eparchiálny biskup

1. Kandidátov na eparchiálneho biskupa navrhuje eparchiálna rada. Ich kánonickú spôsobilosť schvaľuje Posvätná synoda. Spomedzi kandidátov schválených Posvätnou synodou volí eparchiálne zhromaždenie svojho biskupa. Za biskupa je zvolený kandidát, ktorý dosiahol dvojtretinovú väčšinu hlasov prítomných delegátov eparchiálneho zhromaždenia. Voľba je doživotná. Biskup začína svoju činnosť dňom intronizácie. Biskup má právo vzdať sa svojej činnosti.

2. Eparchiálny biskup je z postavenia svojej služby členom Posvätej synody, Snemu Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku, príslušnej metropolitnej rady, eparchiálneho zhromaždenia a eparchiálnej rade. Predsedá eparchiálnemu zhromaždeniu a eparchiálnej rade. Eparchiálny biskup je štatutárny orgán vo svojej eparchii a v rámci svojej správy:

- a) dbá o čistotu pravoslávnej vierouky;
- b) dbá o duchovný a liturgický rast duchovných, učiteľov, katechétov a výchovných pracovníkov Cirkvi;
- c) dbá o duchovný rast cirkevných obcí s cieľom upevnenia pravoslávnej vierouky v srdciach veriacich;
- d) pravidelne vykonáva vizitácie na farnostiach, spojené s účasťou na bohoslužbách;
- e) dozerá na duchovný rast pravoslávnej mládeže a mládežníckeho hnutia vo svojej eparchii;
- f) dbá o čistotu svätých bohoslužieb v zmysle pravoslávnej tradície;
- g) dbá o vznik monastierov a stará sa o ich duchovný život;
- h) dohliada na aktivitu duchovných v cirkevných obciach;

i) dbá o kňazský dorast a zriaďovanie charitatívnych zariadení a cirkevných škôl;

j) vymedzuje právomoci pomocného biskupa;

k) menuje a odvoláva svojho osobného tajomníka;

l) dohliada na riadne hospodárenie všetkých cirkevných zložiek, ústavov a zariadení svojej eparchie;

m) zvoláva a určuje miesto zasadania eparchiálneho zhromaždenia a v súčinnosti s eparchiálnou radou pripravuje jeho program a predsedá eparchiálнемu zhromaždeniu;

n) zvoláva zasadania eparchiálnej rady, v súčinnosti s úradom eparchiálnej rady, pripravuje jeho program a predsedá zasadnutiu eparchiálnej rady;

o) menuje a odvoláva riaditeľa a tajomníkov úradu eparchiálnej rady, riadi a dohliada na činnosť úradu eparchiálnej rady z titulu predsedu eparchiálnej rady;

p) vydáva pastierske listy a iné oficiálne prejavy a vyhlásenia Cirkvi pre svoju eparchiu;

r) udeľuje kánonickú misiu učiteľom náboženstva (katechétom) a výchovným pracovníkom vo svojej eparchii.

3. Závažnosť dôvodov nespôsobilosti biskupa spravovať eparchiu posúdi Posvätná synoda.

Článok 6

(K článku 6 Ústavy)

Pomocný biskup (Biskup-vikár)

Rozsah právomoci a zodpovednosti pomocného biskupa (biskupa-vikára) písomne vymedzí eparchiálny biskup.

Článok 7

(K článku 7 Ústavy)

Správca eparchie

1. Za dočasného správcu eparchie na návrh eparchiálnej rady menuje Posvätná synoda biskupa alebo skúseného duchovného z príslušnej eparchie s právomocou eparchiálneho biskupa, okrem

práv, ktoré podľa kánonických pravidiel pravoslávnej Cirkvi patria výlučne biskupovi.

Článok 8

(K článku 9 Ústavy)

Duchovný správca cirkevnej obce

1. Duchovného správcu cirkevnej obce ustanovuje eparchiálny biskup menovacím dekréтом.

2. Pod "dohodou" s cirkevnou obcou sa rozumie:

a) výsledok volieb zhromaždenia cirkevnej obce;

b) konkurzné konanie - podrobnosti konkurzného konania sú uvedené v Podmienkach konkurzného konania a spadajú do právomoci konkurznej komisie, ustanovenej eparchiálnou radou;

c) rozhodnutie eparchiálnej rady v prípade, že cirkevná obec nezaujme jednotné stanovisko.

Kandidátov na duchovného správcu cirkevnej obce navrhuje eparchiálny biskup.

Duchovný správca je zodpovedný za všetok liturgický a duchovný život, pastoračnú, nábožensko-mravnú, hospodársku a organizačnú činnosť svojmu eparchiálнемu biskupovi.

Ak má duchovný správca vážne dôvody, pre ktoré nemôže vykonávať správu cirkevnej obce, môže sa odvolať proti ustanoveniu prostredníctvom arcidekana k eparchiálнемu biskupovi.

3. Správcovi cirkevnej obce okrem toho prislúcha najmä:

a) budovať dobré vzťahy s radou pravoslávnej cirkevnej obce;

b) všeestranne aktivizovať duchovný život cirkevnej obce; vychovávať a viesť mladých ľudí tak, aby prejavili záujem o kňazské a učiteľské povolanie atď.;

c) riadne viesť administratívnu a hospodárenie cirkevnej obce podľa pokynov nadriadených cirkevných orgánov a v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi o účtovníctve;

d) zriadiť a spravovať knižnicu cirkevnej obce;

e) zakladať a podporovať činnosť Bratstva pravoslávnej mládeže a podľa miestnych možností zabezpečiť priestory pre duchovné aktivity mladých členov cirkevnej obce;

f) organizovať duchovné podujatia, prednášky, biblické hodiny, zájazdy, exkurzie atď.;

g) vytvárať, podľa možnosti obce, cirkevné spevácke zbory;

h) zabezpečiť materiálne vybavenie pre cirkevnú obec: video-techniku, videokazety, spoločenské hry, cirkevné časopisy a inú vhodnú tlač, hudobné nástroje a iné.

Článok 9 (K článku 10 Ústavy)

Monastier

1. V monastieri môžu žiť aj civilné osoby s požehnaním predstaveného monastiera, sú však povinné dodržiavať monastiersky poriadok.

3. a) Pri založení monastiera je nevyhnutné vypracovať mnišske pravidlá monastiera;

b) pri zakladaní monastierov musia byť splnené tieto podmienky: požehnanie (súhlás) eparchiálneho biskupa, monastiersky poriadok schválený eparchiálnym biskupom;

c) zvoleného predstaveného (predstavenú) monastiera ustanovuje menovacím dekrétom eparchiálny biskup. Predstavený monastiera zodpovedá za správu monastiera eparchiálnemu biskupovi;

d) zmeny v organizačnej štruktúre a monastierskom poriadku môžu byť vykonané len so súhlasom eparchiálneho biskupa;

e) hnuteľný a nehnuteľný majetok monastiera je vlastníctvom monastiera ako právnickej osoby;

f) v prípade zániku monastiera hnuteľný a nehnuteľný majetok monastiera prechádza do vlastníctva eparchie, na území ktorej sa monastier nachádza.

Správne a výkonné orgány Cirkvi

Článok 10

(K článku 12 Ústavy)

Snem Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

2. Virilnými členmi snemu sú: metropolita, arcibiskupi, eparchiálni biskupi a správcovia eparchie, členovia metropolitných a eparchiálnych rád. Členmi snemu sú zástupcovia Bratstva pravoslávnej mládeže z oboch častí Cirkvi.

Na sneme sa s hlasom poradným zúčastňujú: pracovníci úradov metropolitných rád (kancelár a tajomník), pracovníci úradov eparchiálnych rád (riaditeľ, tajomník a tajomníci zriadených odborov).

Predsnemové rokovania

3. Podkladom na začatie predsnemových rokováni je rozhodnutie Posvätej synody, ktorá určí:

- miesto konania snemu,
- čas (dátum) konania snemu,
- hlavnú tému snemu.

V pripade akútnej potreby môže byť snem zvolaný bez predsnemových rokováni.

Rozhodnutie Posvätej synody písomne oznámi jej predseda celej Cirkvi.

Priebeh predsnemových rokováni organizačne a vecne pripraví príslušná metropolitná rada pod vedením svojho predsedu. Zúčastňujú sa na nich: arcibiskup, eparchiálni biskupi, biskupi, správcovia eparchii, členovia jednotlivých metropolitných rád, členovia jednotlivých eparchiálnych rád, šesť delegátov za každú eparchiu, volených príslušným eparchiálnym zhromaždením, jeden zástupca Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, jeden zástupca za monastier, jeden zástupca z Bratstva pravoslávnej mládeže, jeden zástupca cirkevnej školy a vedúci sociálneho ústavu.

Na predsnemovom rokovani sa s hlasom poradným zúčastňujú: pracovníci úradu metropolitnej rady (kancelár, tajomník a tajomníci zriadených odborov), pracovníci úradu eparchiálnej rady (riaditeľ, tajomník a tajomníci zriadených odborov).

Pre zvládnutie konkrétnych úloh metropolitná rada môže zriadíť viaceré pracovné komisie. Ide predovšetkým o prípravu záväznych dokumentov pre rokovanie snemu. Jednotlivé komisie odovzdajú kompletne pripravené materiály najneskôr dvadsať jeden dni pred začatím snemových rokovania predsedovi príslušnej metropolitnej rady. Toto isté sa vzťahuje aj na podania jednotlivcov (stážnosti, návrhy, protesty, žiadosti, pripomienky atď).

Uznesenia predsnemových rokovania sú záväzné pre príslušné časti Cirkvi.

Rokovanie snemu

4. Snem spravidla rokuje na plenárnom zasadnutí. Na prerokúvanie jednotlivých otázok môže zriadíť vlastnú snemovú komisiu s potrebným počtom členov. Komisia si zvolí predsedu, podpredsedu, spravodajcu pre rokovanie v komisii, spravodajcu pre plénum a zapisovateľa. Komisia môže byť poverená úlohou pripraviť návrhy pre snem.

Snem schvaľuje vlastný rokovací poriadok. Snem volí: námesnika predsedu snemu, dvoch zapisovateľov a dvoch skrutátorov.

O voľbe metropolitu pozri článok 2, odst. 4 Vykonávacích predpisov.

Snem je uznášaniaschopný, ak je prítomná dvojtretinová väčšina členov - delegátov snemu, pre schválenie uznesení snemu je potrebná dvojtretinová väčšina hlasov prítomných členov.

O priebehu rokovania v pléne snemu a v snemových komisiach sa vyhotoví úradný záznam. V dôležitých prípadoch zabezpečí predseda snemu, prípadne podpredseda snemovej komisie, tesnopisný zápis. Uznesenie snemu musí byť v presne schválenom znení zapísané do knihy "Uznesenia snemov Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku", podpísané jeho predsedom a zverejnené v cirkevnej tlači.

Výkonným orgánom snemu sú metropolitné rady, ktoré organizujú a pripravujú podklady a návrhy pre rokovanie snemu, zabezpečujú technické podmienky pre zasadanie snemu a snemových komisií. Zodpovedajú za realizáciu uznesení snemu v živote Cirkvi.

Článok 11 (K článku 13 Ústavy) Metropolitná rada

1. Metropolitným radám ako výkonným orgánom snemu pre správu celej Cirkvi, pôsobiacej v dvoch samostatných štátach, prislúcha:

- a) koordinovať činnosť Cirkvi na území Slovenskej republiky a Českej republiky;
- b) dbať o plnenie uznesení snemu a Posvätej synody v živote Cirkvi;
- c) dbať o hospodárenie a správu Cirkvi, vydávať smernice, záväzné pre jednotlivé územné časti Cirkvi;
- d) zabezpečovať zachovávanie Ústavy Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku a Vykonávacích predpisov;
- e) koordinovať činnosť medzi eparchiami a v prípade nesúladu v činnosti prijímať záväzné a konečné rozhodnutia;
- f) schvaľovať, po dohode s eparchiálnymi radami, Jednotný arcidekanský poriadok;
- g) rozhodovať v cirkevnej správe vo všetkých otázkach zásadného charakteru, ktoré nie sú prikázané inými cirkevnými orgánmi;
- h) priamo alebo prostredníctvom iných cirkevných orgánov zriaďovať účelové zariadenia Cirkvi;
- i) zabezpečovať náboženskú výchovu v súčinnosti s eparchiálnymi radami a radami pravoslávnych cirkevných obcí;
- j) zabezpečovať vydávanie cirkevnej literatúry, potrebných kníh, časopisov a inej cirkevnej tlače pre potreby Cirkvi v jednotlivých častiach Cirkvi;
- k) voliť (na šestročné obdobie) a odvolávať kancelára a tajomníka úradu metropolitnej rady a schvaľovať prijatie iných pracovníkov úradu metropolitnej rady;
- l) pripravovať návrhy pre rokovanie snemu, ak pre prípravu takýchto návrhov neboli zriadené zvláštne snemové komisie;
- m) zaobstarávať technické potreby pre rokovanie snemu a snemových komisií;

n) predkladať snemu na prerokovanie správu o činnosti za uplynulé volebné obdobie.

Úrady metropolitných rád zabezpečujú správne a včasné uskutočnenie rozhodnutí metropolitných rád a obstarávajú bežnú administratívnu agendu podľa potrieb metropolitnej rady. Zároveň zabezpečujú agendu pre Posvätnú synodu.

3. Riadne zasadnutie metropolitnej rady zvoláva arcibiskup ako jej predseda najmenej štvrťa dňa vopred a to písomnou formou, príčom musí byť spracovaný program a určený čas a miesto rokovania. Členovia metropolitnej rady dostanú materiál, ktorý bude predmetom rokovania metropolitnej rady. Technické zabezpečenie a rozoslanie týchto materiálov zabezpečuje úrad metropolitnej rady.

Metropolitná rada je uznášania schopná, ak je prítomná dvojtretinová väčšina členov. Pre schválenie uznesení metropolitnej rady je potrebná dvojtretinová väčšina hlasov prítomných členov.

Z rokovania metropolitnej rady sa spracuje úradný zápis a uznesenia sa zapisujú v presne schválenom znení do zväzku "Uznesenia a rozhodnutia metropolitnej rady". Tieto uznesenia majú byť zverejnené na príslušnom území - výnimku tvoria také uznesenia, ktoré obsahujú skutočnosti vyžadujúce utajenie - a zaslané príslušným eparchiálnym radám a Posvätnej synode.

4. Úrad metropolitnej rady vedie kancelár, ktorý za činnosť úradu metropolitnej rady zodpovedá metropolitnej rade a predsedovi metropolitnej rady. Kandidátov na kancelára úradu metropolitnej rady navrhujú: predseda metropolitnej rady, členovia metropolitnej rady, členovia eparchiálnych rád a jednotliví členovia Cirkvi. Za kandidáta na kancelára úradu metropolitnej rady má byť navrhovaný skúsený duchovný.

5. V prípade viacerých kandidátov na funkciu kancelára úradu metropolitnej rady metropolitná rada uskutoční výberové konanie. Úspešného kandidáta na funkciu menuje predseda metropolitnej rady.

Obdobným spôsobom metropolitná rada postupuje pri obsadení funkcie tajomníka úradu metropolitnej rady.

Článok 12

(K článku 14 Ústavy)

Eparchiálne zhromaždenie

3. Eparchiálny biskup určuje miesto konania eparchiálneho zhromaždenia a v súčinnosti s eparchiálnou radou predkladá program rokovania.

Na eparchiálnom zhromaždení sa zúčastňujú s hlasom poradným: pracovníci príslušného úradu metropolitnej rady (kancelár, tajomník), pracovníci príslušného úradu eparchiálnej rady (riaditeľ, tajomník, tajomníci zriadených odborov príslušnej eparchie) a vedúci účelových zariadení príslušnej eparchie. Eparchiálne zhromaždenie schvaľuje svoj rokovací poriadok.

Eparchiálne zhromaždenie volí spomedzi svojich členov podpredsedu, dvoch zapisovateľov a dvoch skrutátorov. O priebehu rokovania eparchiálneho zhromaždenia sa spracuje protokol. Uznesenia a rozhodnutia eparchiálneho zhromaždenia musia byť zapísané v presne schválenom znení do zväzku "Uznesenia a rozhodnutia eparchiálneho zhromaždenia" a ako informácia zaslávané na metropolitnú radu a Posvätnú synodu. Majú byť zverejnené v danej eparchii - výnimku tvoria také uznesenia, ktoré obsahujú skutočnosti vyžadujúce utajenie.

4. Ak sa uvoľní miesto eparchiálneho biskupa, eparchiálna rada je povinná zabezpečiť zvolanie eparchiálneho zhromaždenia za účelom volieb nového eparchiálneho biskupa v stanovenej jehote; ak ide o miesto biskupa do štyridsiatich dní, ak ide o miesto arcibiskupa do tridsiatich dní.

Eparchiálne zhromaždenie je uznášania schopné, ak je prítomná dvojtretinová väčšina jeho členov a rozhoduje dvojtretinovou väčšinou hlasov prítomných členov.

Eparchiálna rada zabezpečuje a organizuje eparchiálne zhromaždenie, spracúva návrh programu a zodpovedá za včasné uskutočnenie uznesení a rozhodnutí eparchiálneho zhromaždenia.

Eparchiálne zhromaždenie navrhuje snemu troch kandidátov za členov metropolitných rád a dvoch náhradníkov za každú eparchiu z delegátov snemu.

Článok 13
(K článku 15 Ústavy)
Eparchiálna rada

1. Riadne zasadnutie eparchiálnej rady zvoláva eparchiálny biskup ako jej predseda, alebo pomocný biskup z poverenia eparchiálneho biskupa, najmenej štrnásť dni vopred a to písomnou formou, pričom musí byť spracovaný program a určený čas a miesto rokovania. Členovia eparchiálnej rady dostanú materiál, ktorý bude predmetom rokovania eparchiálnej rady. Technické zabezpečenie a rozoslanie týchto materiálov zabezpečuje úrad eparchiálnej rady.

2. Eparchiálna rada predkladá eparchiálному zhromaždeniu navrhovaných kandidátov za členov eparchiálnej rady. Členov eparchiálnej rady navrhuje: biskup, členovia eparchiálnej rady a členovia eparchiálneho zhromaždenia. Zoznam navrhovaných kandidátov pripraví eparchiálna rada.

3. Eparchiálna rada je uznášania schopná, ak je prítomná dvojtretinová väčšina jej členov a rozhoduje dvojtretinovou väčšinou hlasov prítomných členov oprávnených na hlasovanie. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedu.

Z rokovania eparchiálnej rady sa spracuje úradný zápis a uznesenia sa zapisujú v presne schválenom znení do zväzku "Uznesenia a rozhodnutia eparchiálnej rady". Toto uznesenie má byť zaslané na metropolitnú radu a Posvätnú synodu a zverejnené v danej eparchii. Výnimku tvoria také uznesenia, ktoré obsahujú skutočnosti vyžadujúce utajenie.

8. Pod pojmom "ustanovený duchovný podľa iných predpisov" rozumieme tých duchovných, ktorým bola udelená kánonická misia Posvätnou synodou (napr. učitelia Pravoslávnej bohosloveckej fakulty).

Ide o vieroučné, morálne, kánonické a právne priestupy.

10. Kandidátov na riaditeľa úradu eparchiálnej rady navrhujú: predseda eparchiálnej rady, členovia príslušnej eparchiálnej rady, členovia metropolitnej rady a jednotliví členovia Cirkvi. Za kandidáta na funkciu riaditeľa úradu eparchiálnej rady má byť navrhovaný skúsený duchovný.

13. Úrad eparchiálnej rady sa stará o správne a včasné plnenie rozhodnutí eparchiálnej rady a zaobstaráva bežné administratívne práce vyplývajúce z tejto činnosti.

Článok 14
(K článku 16 Ústavy)
Zhromaždenie cirkevnej obce

2. Členom cirkevnej obce je člen Cirkvi, ktorý má trvalý pobyt na území cirkevnej obce.

3. Predsedom zhromaždenia cirkevnej obce je duchovný správca cirkevnej obce. Za realizáciu uznesení zhromaždenia cirkevnej obce zodpovedá duchovný správca cirkevnej obce spolu s radosťou pravoslávnej cirkevnej obce.

4. Zvolených členov rady pravoslávnej cirkevnej obce potvrzuje eparchiálny biskup ako predseda eparchiálnej rady. Eparchiálny biskup si môže vyžiadať z jednotlivých cirkevných obcí listinu navrhovaných kandidátov do volieb za členov rady pravoslávnej cirkevnej obce, náhradníkov, revizorov účtov, delegátov do eparchiálneho zhromaždenia.

V prípade, že medzi navrhovanými kandidátmi je člen cirkevnej obce, ktorý nesplňa kritériá stanovené touto Ústavou čl. 22, odst. 1,2 a Vykonávacimi predpismi k tejto Ústave čl. 22, odst. 2, môže ho eparchiálny biskup pozbaviť volebného práva.

Pre platné uznášanie a rozhodovanie zhromaždenia cirkevnej obce sa vyžaduje nadpolovičná väčšina hlasov prítomných členov oprávnených na hlasovanie.

Pri voľbách sa zhromaždenie cirkevnej obce riadi volebným poriadkom.

Článok 15
(K článku 17 Ústavy)
Rada pravoslávnej cirkevnej obce

1. Rada pravoslávnej cirkevnej obce je vo svojej činnosti v plnom rozsahu zodpovedná eparchiálnemu biskupovi a zhromaždeniu cirkevnej obce.

2. Prvý zo zvolených členov rady pravoslávnej cirkevnej obce je zástupcom predsedu rady pravoslávnej cirkevnej obce.

So súhlasom duchovného správcu ho zastupuje, s výnimkou vecí duchovných a liturgických, a zároveň reprezentuje cirkevnú obec.

4. Vzniknuté spory medzi radou pravoslávnej cirkevnej obce a duchovným správcom cirkevnej obce rieši eparchiálna rada a komisia pre skúmanie kánonických priestupkov.

Uznesenie rady pravoslávnej cirkevnej obce je platné, ak ho schvália nadpolovičná väčšina členov.

Ak by rozhodnutie rady pravoslávnej cirkevnej obce vo veciach správy a hospodárenia bolo v rozpore s touto Ústavou, inými cirkevnými predpismi a všeobecne záväznými právnymi predpismi, jeho platnosť je podmienená potvrdením predsedu rady pravoslávnej cirkevnej obce.

Článok 16

(K článku 19 Ústavy)

Kontrolné orgány Cirkvi

1. Členmi a náhradníkmi kontrolných a revizných orgánov Cirkvi nemôžu byť pracovníci a členovia príslušných riadiacich a výkonných orgánov Cirkvi, ani príbuzní a osoby blízke členom týchto orgánov.

Zloženie kontrolnej a reviznej komisie musí byť také, aby jej činnosť bola odborná a kvalifikovaná.

Za závažné nedostatky v činnosti metropolitnej rady sa považujú:

- a) neodôvodnené neplnenie uznesení snemu, Posvätnej synody a vlastných uznesení,
- b) závažné nedostatky v hospodárení metropolitnej rady,
- c) činnosť namierená proti jednote Cirkvi.

Článok 17

(K článku 20 Ústavy)

Hospodárenie Cirkvi

3. Prevod a užívanie hmotného investičného majetku (hnuteľného aj nehnuteľného) Cirkvi na iné právne subjekty alebo fyzické osoby je možné vykonať jedine za týchto podmienok:

a) majetok Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku len na základe uznesenia príslušnej metropolitnej rady, ktorým sa oprávňuje štatutárny zástupca uvedeného právneho subjektu k podpisaniu zmluvy o prevode vlastníckych a užívacích práv na iné právnické a fyzické osoby;

b) majetok eparchie len na základe uznesenia príslušnej eparchiálnej rady, ktorým sa oprávňuje štatutárny zástupca uvedeného právneho subjektu k podpisaniu zmluvy o prevode vlastníckych a užívacích práv na iné právnické alebo fyzické osoby;

c) majetok cirkevnej obce, monastiera, cirkevného dobročinného zariadenia atď. len na základe uznesení vlastných výkonných orgánov, ktoré podliehajú schváleniu príslušnej eparchiálnej rade.

Článok 18

(K článku 21 Ústavy)

Účasť Božieho ľudu na správe Cirkvi

2. V metropolitnej rade a eparchiálnej rade sú veriaci zastúpení najmenej jednou tretinou členov.

Článok 19

(K článku 22 Ústavy)

Volebné právo

2. Volebné právo má člen pravoslávnej cirkevnej obce, ktorý sa aktivne zúčastňuje na liturgickom a sviatostnom živote Cirkvi.

Ten, kto je virilným členom správneho orgánu Cirkvi, nemôže byť do neho volený, pokiaľ trvá jeho virilné členstvo.

Hlasovanie sa uskutočňuje aklamáciou alebo tajne. O spôsobe voľby rozhodne vždy príslušný zborový orgán, ktorý voľbu uskutočňuje. O priebehu volieb sa vykoná zápis.

Predchádzajúce ustanovenia sa použijú pri uskutočňovaní volieb, ktoré sa konajú nasledovne:

Zhromaždenie cirkevnej obce volí:

- a) duchovného správcu cirkevnej obce v súlade s článkom 9., odst.2 Ústavy a článkom 9., odst.2 Vykonávacích predpisov,
- b) členov rady pravoslávnej cirkevnej obce,
- c) náhradníkov rady pravoslávnej cirkevnej obce,
- d) troch revízorov účtov a 1 náhradníka,
- e) jedného až dvoch delegátov do eparchiálneho zhromaždenia.

Eparchiálne zhromaždenie volí:

- a) eparchiálneho biskupa,
- b) pomocného biskupa (biskupa-vikára),
- c) šesť členov do eparchiálnej rady a dvoch náhradníkov,
- d) troch členov eparchiálnej kontrolnej a revíznej komisie a jedného náhradníka,
- e) šesť delegátov na cirkevný snem,
- f) troch členov komisie na skúmanie kánonických priestupkov a jedného náhradníka.

Snem volí:

- a) metropolitu,
- b) členov metropolitných rád v oboch častiach Cirkvi,
- c) troch členov metropolitnej kontrolnej a revíznej komisie a 1 náhradníka v oboch častiach Cirkvi.

Článok 20 (K článku 23 Ústavy)

Sľub

1. Zvolený a menovaný člen skladá cirkevný sľub do rúk predstaviteľovi daného cirkevného orgánu.

Článok 21 (K článku 24 Ústavy)

Rokovanie správneho a výkonného cirkevného orgánu

2. Každý cirkevný orgán sa riadi vlastným rokovacím poriadkom. Cirkevné obce sa riadia rokovacím poriadkom schváleným eparchiálnou radou.
 - 3. Pod pojmom "verejná pozvánka" sa rozumie vyhlásenie:
 - ústne v chráme v priebehu dvoch nediel po sv. liturgii,
 - miestnym rozhlasom,
 - písomným oznámením umiestneným na viditeľnom mieste v chráme alebo pred chrámom na informačnej tabuli.

Článok 22 (K článku 26 Ústavy)

Cirkevná tlač a oznamovacie prostriedky

2. Náboženskú literatúru môžu vydávať tiež jednotlivci s požehnaním eparchiálneho biskupa.

Článok 23 (K článku 27 Ústavy)

Právna subjektivita

1. a) Právnické subjekty používajú podlhovasté a guľaté pečiatky (pečiate). Guľaté pečiatky majú kruhový nápis a v strede pravoslávny kríž.
 - b) Text nápisu sa stanoví jednotne:
 - Pravoslávna cirkev v českých krajinách - metropolitná rada
 - Pravoslávna cirkev na Slovensku - metropolitná rada
 - (Pražská, Olomoucko-brnenská, Prešovská, Michalovská, prípadne ďalšia) pravoslávna eparchia v ... - eparchiálna rada
 - Pravoslávna cirkevná obec v ...
 - Pravoslávny monastier ... (názov) ... v ...
 - ... (názov) ... dobročinné (pripadne výchovné) zariadenie Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách alebo Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

- ... (názov) ... cirkevné združenie Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách alebo Pravoslávnej cirkvi na Slovensku.

2. Pečate

a) "Metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku". V strede pečate požehnávajúce ruky v ratolestiach. Táto pečať sa používa i na písomnostiach Posvätej synody a na písomnostiach do zahraničia, týkajúcich sa celej Cirkvi.

b) "Arcibiskup pražský a českých krajín". V strede pečate pravoslávny kríž.

"Arcibiskup prešovský a Slovenska". V strede pečate pravoslávny kríž.

c) "Biskup ... (názov eparchie) ...". V strede pečate pravoslávny kríž.

d) "Biskup .. (názov sídla katedry) ... - pomocný biskup ... (názov eparchie)...". V strede pečate pravoslávny kríž.

e) "Pravoslávna cirkevná obec v ...". V strede pečate pravoslávny kríž.

f) "Komisia na skúmanie kánonických priestupkov ... (názov eparchie)". V strede pečate pravoslávny kríž.

Podlhovasté pečiatky

a) Metropolitný správca používa podlhovastú pečiatku s nápisom "Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku" a pri podpise uvádza označenie "metropolitný správca".

b) Správca eparchie používa podlhovastú pečiatku eparchie a pri podpise uvádza "správca eparchie".

c) Arcidekani a dekaní používajú len podlhovastú pečiatku s textom "(Pražská, Olomoucko-brnenská, Prešovská Michalovská, prípadne ďalšia) pravoslávna eparchia, arcidekanát (dekanát) v

Článok 24

(K článku 28 Ústavy)

Vzťahy so zahraničím

2. O zahraničné vzťahy sa stará zahraničný odbor príslušnej metropolitnej rady. Členmi zahraničného odboru sú: kancelár úradu metropolitnej rady, riaditelia úradov eparchiálnej rady, zástupca Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a monastierov. Spoločné rokovanie oboch zahraničných odborov metropolitných rád sa koná na požiadanie jednej z metropolitných rád alebo Posvätej synody.

Pre zastupovanie Cirkvi v zahraničí musí mať delegát súhlas od metropolitu alebo arcibiskupa - predsedu metropolitnej rady. Ak ide o kontakty len na úrovni jednotlivých eparchií, potom musí mať súhlas od svojho eparchiálneho biskupa, ktorý o svojich kontaktoch s eparchiami v zahraničí informuje Posvätnú synodu a metropolitnú radu.

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Tieto Vykonávacie predpisy sú súčasťou Ústavy Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku prijatej miestnym snemom dňa 16. 10. 1999.

Dorotej,
arcibiskup pražský,
metropolita českých krajín a Slovenska
predseda snemu

OBSAH

Preambula k Ústave Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku	3
Poučenie o pravoslávnej Cirkvi	3
ÚSTAVA PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU	10
<i>Hlava prvá</i>	
Územná a správna organizácia Cirkvi	10
Článok 1	10
<i>Hlava druhá</i>	
Duchovné orgány Cirkvi	11
Článok 2 - Metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku	11
Článok 3 - Posvätná synoda	11
Článok 4 - Arcibiskup	11
Článok 5 - Eparchiálny biskup	12
Článok 6 - Pomocný biskup (Biskup-vikár)	12
Článok 7 - Správca eparchie	12
Článok 8 - Arcidekan a dekan (Okružný protopresbyter a protopresbyter)	12
Článok 9 - Duchovný správca cirkevnej obce	13
Článok 10 - Monastier	13
Článok 11 - Komisia na skúmanie kánonických priestupkov (Eparchiálny duchovný súd)	13
<i>Hlava tretia</i>	
Správne a výkonné orgány Cirkvi	14
Článok 12 - Snem Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku	14
Článok 13 - Metropolitná rada	15
Článok 14 - Eparchiálne zhromaždenie	16
Článok 15 - Eparchiálna rada	17
Článok 16 - Zhromaždenie cirkevnej obce	18
Článok 17 - Rada pravoslávnej cirkevnej obce	19
Článok 18 - Rada miestne oddeleného strediska veriacich cirkevnej obce	19
Článok 19 - Kontrolné orgány Cirkvi	20

Hlava štvrtá	
Článok 20 - Hospodárenie Cirkvi	20
Článok 21 - Účasť Božieho ľudu na správe Cirkvi	21
Článok 22 - Volebné právo	21
Článok 23 - Sľub	22
Článok 24 - Rokovanie správneho a výkonného cirkevného orgánu	22
Článok 25 - Virilný člen správnych a výkonných cirkevných orgánov	23
Článok 26 - Cirkevná tlač a oznamovacie prostriedky	24
Článok 27 - Právna subjektivita	24
Článok 28 - Vzťahy so zahraničím	25
Článok 29 - Záverečné ustanovenia	26

VYKONÁVACIE PREDPISY K ÚSTAVE PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU

Územná a správna organizácia Cirkvi	27
Článok 1 (K článku 1 Ústavy)	28
<i>Duchovné orgány Cirkvi</i>	
Článok 2 (K článku 2 Ústavy)	28
Metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku	28
Článok 3 (K článku 3 Ústavy) Posvätná synoda	29
Článok 4 (K článku 4 Ústavy) Arcibiskup	30
Článku 5 (K článku 5 Ústavy) Eparchiálny biskup	31
Článok 6 (K článku 6 Ústavy) Pomocný biskup (Biskup-vikár)	32
Článok 7 (K článku 7 Ústavy) Správca eparchie	32
Článok 8 (K článku 9 Ústavy) Duchovný správca cirkevnej obce	33
Článok 9 (K článku 10 Ústavy) Monastier	34

Správne a výkonné orgány Cirkvi

Článok 10 (K článku 12 Ústavy)	
Snem Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku	35
Predsnemové rokovania	35
Rokovanie snemu	36
Článok 11 (K článku 13 Ústavy) Metropolitná rada	37
Článok 12 (K článku 14 Ústavy) Eparchiálne zhromaždenie	39
Článok 13 (K článku 15 Ústavy) Eparchiálna rada	40
Článok 14 (K článku 16 Ústavy) Zhromaždenie cirkevnej obce	41
Článok 15 (K článku 17 Ústavy) Rada pravoslávnej cirkevnej obce	41
Článok 16 (K článku 19 Ústavy) Kontrolné orgány Cirkvi	42
Článok 17 (K článku 20 Ústavy) Hospodárenie Cirkvi	43
Článok 18 (K článku 21 Ústavy) Účasť Božieho ľudu na správe Cirkvi	43

Článok 19 (K článku 22 Ústavy) Volebné právo	43
Článok 20 (K článku 23 Ústavy) Sľub	44
Článok 21 (K článku 24 Ústavy)	
Rokovanie správneho a výkonného cirkevného orgánu	45
Článok 22 (K článku 26 Ústavy)	
Cirkevná tlač a oznamovacie prostriedky	45
Článok 23 (K článku 27 Ústavy) Právna subjektivita	45
Článok 24 (K článku 28 Ústavy) Vzťahy so zahraničím	47
 ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA	
	47

Ústava Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

Vykonávacie predpisy k Ústave Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

Prvé vydanie

Vydala: Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi na Slovensku, Prešov 1999.

ISBN: 80-968134-2-0